

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK HİZMETLERİ MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN HİJYEN HAKKINDAKİ FARKINDALIK SEVİYELERİ AWARENESS LEVELS OF ATATURK UNIVERSITY HEALTH SERVICES VOCATIONAL SCHOOL STUDENTS ABOUT HYGIENE

Fatih Mehmet ATEŞ*, Mevlüt ALBAYRAK**

*Öğr. Gör. Bayburt
Üniversitesi, Teknik Bilimler
MYO, Mülkiyet Koruma ve
Güvenlik Bölümü, İş Sağlığı ve
Güvenliği Programı,
Bayburt/Türkiye

 0000-0002-7497-2211

**Doç. Dr., Atatürk
Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri
Meslek Yüksekokulu, Tıbbi
Laboratuvar Teknikleri
Bölümü, Erzurum/Türkiye

 0000-0001-8673-6577

Yazisma Adresi:

Fatih Mehmet ATEŞ

e-posta:

fmehmetates@bayburt.edu.tr

Gönderim Tarihi: 7 Eylül
2021

Kabul Tarihi: 17 Kasım 2021

ÖZ

Amaç: Üniversite öğrencilerinin hijyen konusundaki bilgi düzeylerinin ve hijyen alışkanlıklarının tespit edilmesi önem arz etmektedir. Bu çalışmada sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin hijyen hakkındaki farkındalık seviyelerini belirleyerek hijyen konusundaki tespit edilen aksaklıkların giderilmesine yönelik yapılabileceklerin neler olduğunun gözlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı olarak yapılan araştırmanın evreni, bir üniversitenin sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunda eğitim gören öğrenciler seçilmiştir. Bu çalışmada örnekleme yönteminin kullanımına gidilmeden araştırmaya katılmayı kabul eden toplam 685 öğrenci çalışma kapsamına dâhil edilmiştir. Öğrencilere araştırmacılar tarafından geliştirilen 45 sorudan oluşan "Hijyen Anket Formu" ve 10 sorudan oluşan "Sosyodemografik Bilgi Formu" uygulanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. Araştırma için etik kurul izni alınmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin yaş ortalamaları 19.97 ± 1.49 olup, %75.90'ı kızdır. Öğrencilerin %4.08'i ameliyathane hizmetleri, %4.81'i anestezi, %9.05'i diş protez teknolojisi, %8.61'i diyaliz, %11.82'si eczane hizmetleri, %4.37'si engelli bakımı ve rehabilitasyon, %7.88'i fizyoterapi, %4.37'si ilk ve acil yardım, %4.37'si odiyometri, %1.60'ı ortopedik protez ve ortez, %7.15'i tıbbi dokümantasyon ve sekreterlik, %17.22'si tıbbi görüntüleme teknikleri, %13.57'si tıbbi laboratuvar teknikleri, %1.02'si yaşlı bakımı bölümünde öğrenim görmekte olduğu belirlenmiştir. Erkeklerin %95.8'i kızların %99.0'u çalışma ortamında bulaşıcı hastalıklardan korunmak için periyodik muayene yaptırılmasının gerekliliğini bildiği ve aradaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu belirlenmiştir ($p < 0.05$).

Sonuç: Öğrencilerinin aldıkları derslerin içeriklerinde kişisel hijyen konusuna daha fazla yer verilerek bilinç düzeyleri geliştirilebilir. Farkındalık çalışmaları ile kişisel hijyenin en üst seviyede algılanabilir hale getirilebilmesi mümkün olabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Hijyen; bulaşıcı hastalık; üniversite öğrencileri

ABSTRACT

Objective: It is important to determine the knowledge level and hygiene habits of university students on hygiene. In this study, it was aimed to determine the level of awareness of health services vocational school students about hygiene and to observe what can be done to eliminate the detected problems in hygiene.

Methods: The universe of the descriptive research was selected as students studying at a university's vocational school of health services. In this study, 685 students who accepted to participate in the study without using the sampling method were included in the study. The "Hygiene Questionnaire" consisting of 45 questions developed by the researchers and the "Sociodemographic Information Form" consisting of 10 questions were applied to the students. Descriptive statistics were used to evaluate the data. Ethics committee approval was obtained for the research.

Results: The mean age of the students is 19.97 ± 1.49 and 75.90% of them are girls. 4.08% of the students were operating room services, 4.81% anesthesia, 9.05% dental prosthesis technology, 8.61% dialysis, 11.82% pharmacy services, 4.37% disabled care and rehabilitation, 7.88% physiotherapy, 4.37% first and emergency aid, 4.37% audiometry, 1.60% orthopedic prosthesis and orthotics, 7.15% medical documentation and secretarial, 17.22% medical imaging techniques, 13.57% medical laboratory techniques, % It was determined that 1.02 of them were studying in the department of elderly care. It was determined that 95.8% of the boys and 99.0% of the girls knew the necessity of periodic examination in order to be protected from infectious diseases in the working environment and the difference was statistically significant ($p < 0.05$).

Conclusion: The level of awareness can be improved by giving more place to the subject of personal hygiene in the contents of the courses taken by the students. With awareness studies, it will be possible to make personal hygiene perceptible at the highest level.

Keywords: Hygiene; infectious disease; university student

Atıf için (How to cite): Ateş FM, Albayrak M. Atatürk Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Hijyen Hakkındaki Farkındalık Seviyeleri. Ebelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi 2021;4(3):232-243.

GİRİŞ

Hasta olan biriyle doğrudan temas yoluyla veya dolaylı yollardan bulaşıcı madde ile enfekte olmuş materyali insandan insana bulaştıran, bir mikroorganizma veya onun zehirli ürünlerine bağlı olarak gelişen enfeksiyonlar bulaşıcı hastalık olarak ifade edilmektedir (Bulaşıcı Hastalıklar Sürveyans ve Kontrol Esasları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 2019). Enfeksiyon hastalıkları, topyekûn toplumu hasta edebilme kapasitesine sahipken; sağlık çalışanları daha fazla riskle karşı karşıya kalmaktadır (Oğan 2014). Genel çalışma alanı sağlığın korunması vesürdürülebilirliği olan hijyen, bir sağlık bilimidir. Kişisel hijyen, sağlıklı halin devamı için gerçekleştirilen kişisel bakım faaliyetlerini içermektedir. Kişisel hijyen; el, ağız, ayak bakımı gibi kişinin kendivücuyla ilgili faaliyetlerin yanında mental, cinsel, sosyal hijyen vb. farklı faaliyet alanlarını da içermektedir (Ulusoy, Görgülü 1997; Görgülü 2000). İnsanların inançları, değer yargıları, alışkanlıkları, sosyo- ekonomik ve kültürel özellikleri, bilgi seviyeleri, kişisel tercihler, kalıtsal özellikler, hayatını geçirdiği ortamın özellikleri gibi birçok faktör kişisel hijyen kavramını etkilemektedir (Görgülü 2000; Akşit 1997).

Altun, Özdemir ve Ersoy (1999)'a göre; kişisel hijyenin tesisi ve devamı, öğrencilerin kendilerini sağlıklı hissetmelerine imkân veren faktörlerdendir. Sağlığı iyileştirici faktörlere uyum, kişisel bakım güçlerini yükseltmektedir (Altun, Özdemir ve Ersoy 1999). Babadağ (1984) Can ve ark. (2002) Tuzcu ve ark. (2003) ifade ettiği üzere eğitimin kişisel hijyene olan katkısı bir hayli yüksek olmaktadır.

Araştırmamızda ön lisans sağlık çalışanı adayı öğrencilerin hijyen konusundaki bilgileri ve farkındalık seviyelerinin değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Tespit edilecek sonuçlar, sağlık çalışanı adayı öğrencilerin eğitiminde yol gösterici olabilecektir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Türü: Araştırma tanımlayıcı tiptedir.

Araştırmanın Yer ve Zamanı: Araştırma, 05.10.2020-19.10.2020 tarihleri arasında Atatürk Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrencilere çevrimiçi olarak uygulanmıştır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi: Bir üniversitenin Sağlık Hizmetleri Meslek

Yüksekokulu'nda eğitim ve öğretim gören ameliyathane hizmetleri, anestezi, diş protez teknolojisi, diyaliz, eczane hizmetleri, engelli bakımı ve rehabilitasyon, fizyoterapi, ilk ve acil yardım, odyometri, ortopedik protez ve ortez, tıbbi dokümantasyon ve sekreterlik (TDS), tıbbi görüntüleme teknikleri, tıbbi laboratuvar teknikleri, yaşlı bakımı programlarında eğitim ve öğretim gören öğrenciler araştırma kapsamına alınmıştır. Bu çalışma da örnekleme yönteminin kullanımına gidilmeden araştırmaya katılmayı kabul eden ameliyathane hizmetleri (n=28), anestezi (n=33), diş protez teknolojisi (n=62), diyaliz (n=59), eczane hizmetleri (n=81), engelli bakımı ve rehabilitasyon (n=30), fizyoterapi (n=54), ilk ve acil yardım (n=30), odyometri (n=30), ortopedik protez ve ortez (n=11), tıbbi dokümantasyon ve sekreterlik (TDS) (n=49), tıbbi görüntüleme teknikleri (n=118), tıbbi laboratuvar teknikleri (n=93), yaşlı bakımı (n=7) programlarında okuyan toplam 685 öğrenci çalışma kapsamına dâhil edilmiştir.

Verilerin Toplanması: Araştırmada kullanılan anket formları; 05.10.2020-19.10.2020 tarihleri arasında çevrimiçi olarsüre kısıtlamasına gidilmeden Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrenciler tarafından doldurulmuştur.

Verilerin Değerlendirilmesi: Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 25.0 programı kullanılarak analize tabi tutulmuştur. İstatistiksel analiz aşamasında; sayı, yüzdelik, ortalama ve standart sapma ve ki-kare testi kullanılmıştır. Bu çalışmada p<0.05 değerleri istatistiksel olarak önemli kabul edilmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü: Araştırmanın yapılabilmesi için Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 27.05.2021 tarihinde yazılı izin alınmıştır (B.30.2.ATA.0.01.00/214). Araştırmaya katılan öğrencilerden, ankete başlamadan "Çalışmaya katılmak istiyor musunuz?" sorusunu evet olarak cevapladıktan sonra ankete başlamaları sağlanmıştır. Bu şekilde öğrencilerden izin alınmıştır. Makalede Helsinki Deklarasyonu Prensiplerine uyulmuştur.

Araştırmanın Sınırlılıkları: Bu araştırma yalnızca iki yıllık önlisans eğitimi alan sağlık bölümlerindeki öğrenciler ile gerçekleştirilmiştir. Sağlık eğitimi veren diğer bölümler araştırma kapsamına alınmamıştır. Çalışmanın sınırlılıklarından olan bu durum için sonrasında tüm sağlık alanlarında eğitim gören

öğrencileri kapsayacak şekilde araştırmalar gerçekleştirilmesi önerilir.

BULGULAR

Bu bölümde sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin hijyen hakkındaki farkındalık seviyelerini belirlemek amacıyla yapılan araştırmadan elde edilen sonuçlar sunulmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamaları 19.97 ± 1.49 olup, %75.90'ı kızdır. Öğrencilerin %4.08'i (n=28) ameliyathane hizmetleri, %4.81'i (n=33) anestezi, %9.05'i (n=62) diş protez teknolojisi, %8.61'i (n=59) diyaliz, %11.82'si (n=81) eczane hizmetleri, %4.37'si (n=30) engelli bakımı ve rehabilitasyon,

%7.88'i (n=54) fizyoterapi, %4.37'si (n=30) ilk ve acil yardım, %4.37'si (n=30) odyometri, %1.60'ı (n=11) ortopedik protez ve ortez, %7.15'i (n=49) tıbbi dokümantasyon ve sekreterlik (TDS), %17.22'si (n=118) tıbbi görüntüleme teknikleri, %13.57'si (n=93) tıbbi laboratuvar teknikleri, %1.02'si (n=7) yaşlı bakımı bölümünde öğrenim görmekte ve %61.02'sinin (n=419) birinci sınıf öğrencisi olduğu belirlenmiştir. Eğitim öğretim sırasında barınma ihtiyacının karşılanması açısından araştırmaya katılan öğrenciler incelendiğinde; %45.25'i (n=310) yurttan, %49.34'ü (n=338) ailesi ile birlikte ikamet ettiği belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri

Özellikler	Sayı	%
Yaş (Ort±SS)		19.97±1.49
Cinsiyet		
Erkek	165	24.10
Kız	520	75.90
Bölüm		
Ameliyathane hizmetleri	28	4.08
Anestezi	33	4.81
Diş protez teknolojisi	62	9.05
Diyaliz	59	8.61
Eczane hizmetleri	81	11.82
Engelli bakımı ve rehabilitasyon	30	4.37
Fizyoterapi	54	7.88
İlk ve acil yardım	30	4.37
Odyometri	30	4.37
Ortopedik ortez ve protez	11	1.60
TDS	49	7.15
Tıbbi görüntüleme teknikleri	118	17.22
Tıbbi laboratuvar teknikleri	93	13.57
Yaşlı bakımı	7	1.02
Sınıf		
1	419	61.16
2	266	38.84
Eğitim-öğretim süresince kaldığı yer		
Aile ile birlikte	338	49.34
Yurt	310	45.25
Diğer	37	5.41

Ki-kare analiz sonuçları incelendiğinde cinsiyet ile banyo yapma sıklığı, daha önce bitlenme durumu, tuvalet temizliğinde sıra, pantolon değişme sıklığı, içme suyu kullanımı ve bulaşıkları makine ile yıkama parametrelerinin her biriyle arasında <0.01 anlam düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bunun yanında, cinsiyet ile üst giysi değiştirme sıklığı arasında 0.02 anlam düzeyinde; cinsiyet ile klozet tercih durumu arasında 0.031 anlam düzeyinde; cinsiyet ile periyodik muayenenin gerekliliği

arasında 0.005 anlam düzeyinde bir ilişki olduğunu da söylemek mümkündür.

Ortopedik protez ve ortez öğrencilerinin diğer bölümlerdeki öğrencilere göre %81.8'inin her gün banyo yaptığını, %100.0'ünün daha önce bitlenmediği, %54.5'inin ayaklarını kendi ayak havlusu ile kuruladığını, %63.6'sının tuvalette temizlik yaparken önce ön sonra arka temizliği yaptığını, %45.5'inin her gün pantolonunu değiştirdiği, %63.6'sının her gün üst giysisini değiştirdiği, %100.0'ünün klozet tercih etmediği, %81.8'inin içme suyu olarak ambalajlı suyu

tercih ettiği, %90.9'unun bulaşıkları elde yıkadığı, %100.0'ünün çalışma ortamında bulaşıcı hastalıklardan korunmak için periyodik muayene yaptırılmasının gerekliliğini bildiği ve aradaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu belirlenmiştir (p<0.05, Tablo 2).

Araştırmaya katılan erkeklerin %47.3'ü kızların %28.8'i her gün banyo yaptığı, erkeklerin %97.6'sı kızların %73.7'si daha önce bitlenmediği, erkeklerin %49.7'si kızların %40.2'si ayaklarını kendi ayak havlusu ile kuruladığı, erkeklerin %37.0'si kızların %63.3'ü tuvalette temizlik yaparken önce ön sonra arka temizliği yaptığı, erkeklerin %21.8'i kızların %33.5'i her gün pantolonunu değiştirdiği tespit edilmiştir. Erkeklerin %40.6'sı kızların %47.3'ü her gün üst giysisini değiştirdiği, erkeklerin %75.8'i kızların %83.3'ü klozet tercih etmediği, erkeklerin %43.0'ü kızların %58.8'i içme suyu olarak ambalajlı suyu tercih ettiği, erkeklerin %31.5'i kızların %48.7'si bulaşıkları elde yıkadığı, erkeklerin %95.8'i kızların %99.0'u çalışma ortamında bulaşıcı hastalıklardan korunmak için periyodik muayene yaptırılmasının gerekliliğini bildiği ve aradaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu belirlenmiştir (p<0.05, Tablo 2).

İlk ve acil yardım öğrencilerinin diğer bölümlerdeki öğrencilere göre %50.0'sinin her gün banyo yaptığı, %76.7'sinin daha önce bitlenmediği, %43.3'ünün ayaklarını kendi ayak havlusu ile kuruladığı, %53.3'ünün tuvalette temizlik yaparken önce ön sonra arka temizliği yaptığı, %46.7'sinin her gün pantolonunu değiştirdiği, %63.3'ünün her gün üst giysisini değiştirdiği, %96.7'sinin klozet tercih etmediği, %76.7'sinin içme suyu olarak ambalajlı suyu tercih ettiği, %70.0'inin bulaşıkları elde yıkadığı, %100.0'ünün çalışma ortamında bulaşıcı hastalıklardan korunmak için periyodik muayene yaptırılmasının gerekliliğini bildiği ve aradaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu belirlenmiştir (p<0.05, Tablo 2).

Eczane hizmetleri öğrencilerinin diğer bölümlerdeki öğrencilere göre %42.0'sinin her gün banyo yaptığı, %76.5'inin daha önce bitlenmediği, %45.7'sinin ayaklarını kendi ayak havlusu ile kuruladığı, %61.7'sinin tuvalette temizlik yaparken önce ön sonra arka temizliği yaptığı, %39.5'inin her gün pantolonunu değiştirdiği, %51.9'unun her gün üst giysisini değiştirdiği, %82.7'sinin klozet tercih etmediği, %63.0'ünün içme suyu olarak ambalajlı suyu tercih ettiği, %51.9'unun bulaşıkları elde yıkadığı, %98.8'inin çalışma ortamında bulaşıcı

hastalıklardan korunmak için periyodik muayene yaptırılmasının gerekliliğini bildiği ve aradaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu belirlenmiştir (p<0.05, Tablo 2).

Yaşlı bakımı öğrencilerinin diğer bölümlerdeki öğrencilere göre %57.1'inin her gün banyo yaptığı, %100.0'ünün daha önce bitlenmediği, %57.1'inin ayaklarını kendi ayak havlusu ile kuruladığı, %71.4'ünün tuvalette temizlik yaparken önce ön sonra arka temizliği yaptığı, %71.4'ünün gerektiğinde pantolonunu değiştirdiği, %28.6'sının her gün üst giysisini değiştirdiği, %71.4'ünün klozet tercih etmediği, %71.4'ünün içme suyu olarak ambalajlı suyu tercih ettiği, %100.0'ünün bulaşıkları elde yıkadığı, %100.0'ünün çalışma ortamında bulaşıcı hastalıklardan korunmak için periyodik muayene yaptırılmasının gerekliliğini bildiği ve aradaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu belirlenmiştir (p<0.05, Tablo 2).

Ameliyathane hizmetleri öğrencilerinin diğer bölümlerdeki öğrencilere göre %39.3'ünün her gün banyo yaptığı, %85.7'sinin daha önce bitlenmediği, %46.4'ünün ayaklarını kendi ayak havlusu ile kuruladığı, %64.3'ünün tuvalette temizlik yaparken önce ön sonra arka temizliği yaptığı, %50.0'sinin gerektiğinde pantolonunu değiştirdiği, %32.1'inin her gün üst giysisini değiştirdiği, %89.3'ünün klozet tercih etmediği, %78.6'sının içme suyu olarak ambalajlı suyu tercih ettiği, %67.9'unun bulaşıkları elde yıkadığı, %100.0'ünün çalışma ortamında bulaşıcı hastalıklardan korunmak için periyodik muayene yaptırılmasının gerekliliğini bildiği ve aradaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu belirlenmiştir (p<0.05, Tablo 2).

Tıbbi dokümantasyon ve sekreterlik öğrencilerinin diğer bölümlerdeki öğrencilere göre %36.7'sinin her gün banyo yaptığı, %89.8'inin daha önce bitlenmediği, %44.9'unun ayaklarını kendi ayak havlusu ile kuruladığı, %42.9'unun tuvalette temizlik yaparken önce ön sonra arka temizliği yaptığı, %28.6'sının her gün pantolonunu değiştirdiği, %42.9'unun her gün üst giysisini değiştirdiği, %87.8'inin klozet tercih etmediği, %51.0'inin içme suyu olarak ambalajlı suyu tercih ettiği, %26.5'inin bulaşıkları elde yıkadığı, %95.9'unun çalışma ortamında bulaşıcı hastalıklardan korunmak için periyodik muayene yaptırılmasının gerekliliğini bildiği ve aradaki farkın istatistiksel olarak önemli olduğu belirlenmiştir (p<0.05, Tablo 2).

Tablo 2. Katılımcıların Hijyen Konusundaki Bilgi Seviyeleri

Anket Soruları	BÖLÜM																CİNSİYET															
	AH	AN	DP	Dİ	EH	ER	FT	İA	OD	OO	TD	TG	TL	YB	KIZ	ERKEK																
	(n=28)	(n=33)	(n=62)	(n=59)	(n=81)	(n=30)	(n=54)	(n=30)	(n=30)	(n=11)	(n=49)	(n=118)	(n=93)	(n=7)	(n=520)	(n=165)																
Banyo yapma sıklığı																																
Aklına geldikçe	2	7.1	0	0.0	1	1.6	1	1.7	2	2.5	2	6.7	0	0.0	0	0.0	1	3.3	0	0.0	0	0.0	1	0.8	7	7.5	0	0.0	10	1.9	7	4.2
Gün aşırı	8	28.6	12	36.4	17	27.4	29	49.2	21	25.9	10	33.3	20	37.0	8	26.7	9	30.0	1	9.1	7	14.3	45	38.1	20	21.5	1	14.3	167	32.1	41	24.8
Hafta da bir kez	1	3.6	1	3.0	0	0.0	1	1.7	1	1.2	0	0.0	3	5.6	1	3.3	1	3.3	0	0.0	2	4.1	4	3.4	3	3.2	0	0.0	13	2.5	5	3.0
Hafta da iki kez	6	21.4	13	39.4	22	35.5	12	20.3	23	28.4	11	36.7	17	31.5	6	20.0	8	26.7	1	9.1	22	44.9	35	29.7	36	38.7	2	28.6	180	34.6	34	20.6
Her gün	11	39.3	7	21.2	22	35.5	16	27.1	34	42.0	7	23.3	14	25.9	15	50.0	11	36.7	9	81.8	18	36.7	33	28.0	27	29.0	4	57.1	150	28.8	78	47.3
$\chi^2=78.884$ $p=0.007$ $\chi^2=25.674$ $p<0.01$																																
Daha önce bitlenme durumu																																
Evet	4	14.3	3	9.1	12	19.4	18	30.5	19	23.5	8	26.7	8	14.8	7	23.3	5	16.7	0	0.0	5	10.2	30	25.4	22	23.7	0	0.0	137	26.3	4	2.4
Hayır	24	85.7	30	90.9	50	80.6	41	69.5	62	76.5	22	73.3	46	85.2	23	76.7	25	83.3	11	100.0	44	89.8	88	74.6	71	76.3	7	100.0	383	73.7	161	97.6
$\chi^2=24.089$ $p=0.03$ $\chi^2=43.848$ $p<0.01$																																
Ayakların ne ile kurulandığı																																
Herhangi bir kumaş malzeme ile	3	10.7	0	0.0	0	0.0	1	1.7	3	3.7	1	3.3	1	1.9	2	6.7	0	0.0	0	0.0	1	2.0	3	2.5	10	10.8	0	0.0	23	4.4	2	1.2
Kaldığı yerdeki kişilerle aynı havlu ile	0	0.0	1	3.0	5	8.1	1	1.7	4	4.9	1	3.3	2	3.7	0	0.0	0	0.0	0	0.0	4	8.2	5	3.4	5	5.4	1	14.3	19	3.7	9	5.5
Kendi ayak havlusu ile	13	46.4	21	63.6	28	45.2	16	27.1	37	45.7	12	40.0	25	46.3	13	43.3	13	43.3	6	54.5	22	44.9	45	38.1	36	38.7	4	57.1	209	40.2	82	49.7
Kurulamıyor	6	21.4	1	3.0	12	19.4	25	42.4	11	13.6	4	13.3	10	18.5	8	26.7	10	33.3	3	27.3	9	18.4	28	23.7	16	17.2	1	14.3	102	19.6	42	25.5
Tek kullanımlık havlu ile	6	21.4	10	30.3	17	27.4	16	27.1	26	32.1	12	40.0	16	29.6	7	23.3	7	23.3	2	18.2	13	26.5	38	32.2	26	28.0	1	14.3	167	32.1	30	18.2
$\chi^2=75.116$ $p=0.020$ $\chi^2=17.683$ $p=0.001$																																

Tablo 2 (Devamı). Katılımcıların Hijyen Konusundaki Bilgi Seviyeleri

Anket Soruları	BÖLÜM														CİNSİYET																	
	AH	AN	DP	Dİ	EH	ER	FT	İA	OD	OO	TD	TG	TL	YB	KIZ	ERKEK																
	(n=28)	(n=33)	(n=62)	(n=59)	(n=81)	(n=30)	(n=54)	(n=30)	(n=30)	(n=11)	(n=49)	(n=118)	(n=93)	(n=7)	(n=520)	(n=165)																
Tuvalet temizliğinde sıra																																
Fark etmez	2	7.1	5	15.2	9	14.5	13	22.0	11	13.6	0	0.0	13	24.1	4	13.3	9	30.0	2	18.2	14	28.6	24	20.3	19	20.4	2	28.6	68	13.1	59	35.8
Önce arka, sonra ön	8	28.6	8	24.2	10	16.1	6	10.2	20	24.7	10	33.3	15	27.8	10	33.3	6	20.0	2	18.2	14	28.6	40	33.9	19	20.4	0	0.0	123	23.7	45	27.3
Önce ön, sonra arka	18	64.3	20	60.6	43	69.4	40	67.8	50	61.7	20	66.7	26	48.1	16	53.3	15	50.0	7	63.6	21	42.9	54	45.8	55	59.1	5	71.4	329	63.3	61	37.0
														51.276				p=0.002				χ²=50.639				p<0.01						
Pantolon değiştirme sıklığı																																
Banyodan sonra	0	0.0	2	6.1	1	1.6	1	1.7	3	3.7	5	16.7	2	3.7	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	6	5.1	4	4.3	0	0.0	21	4.0	3	1.8
Gerektiğinde	14	50.0	9	27.3	16	25.8	25	42.4	24	29.6	7	23.3	22	40.7	8	26.7	8	26.7	2	18.2	15	30.6	38	32.2	41	44.1	5	71.4	183	35.2	51	30.9
Haftada bir	3	10.7	0	0.0	1	1.6	0	0.0	6	7.4	1	3.3	2	3.7	1	3.3	3	10.0	0	0.0	4	8.2	2	1.7	2	2.2	0	0.0	16	3.1	9	5.5
Her gün	7	25.0	9	27.3	22	35.5	17	28.8	32	39.5	11	36.7	12	22.2	14	46.7	9	30.0	5	45.5	14	28.6	39	33.1	19	20.4	0	0.0	174	33.5	36	21.8
İki günde bir	4	14.3	13	39.4	22	35.5	16	27.1	16	19.8	6	20.0	16	29.6	7	23.3	10	33.3	4	36.4	16	32.7	33	28.0	27	29.0	2	28.6	126	24.2	66	40.0
														χ²=79.571				p=0.008				χ²=21.026				p<0.01						
Üst giysi değiştirme sıklığı																																
Banyodan sonra	0	0.0	2	6.1	4	6.5	2	3.4	4	4.9	4	13.3	2	3.7	0	0.0	0	0.0	0	0.0	3	6.1	5	4.2	5	5.4	0	0.0	23	4.4	8	4.8
Gerektiğinde	9	32.1	3	9.1	11	17.7	16	27.1	19	23.5	9	30.0	20	37.0	4	13.3	7	23.3	2	18.2	8	16.3	26	22.0	29	31.2	4	57.1	135	26.0	32	19.4
Haftada bir	1	3.6	0	0.0	1	1.6	1	1.7	0	0.0	0	0.0	2	3.7	0	0.0	1	3.3	0	0.0	3	6.1	2	1.7	2	2.2	0	0.0	9	1.7	4	2.4
Her gün	9	32.1	19	57.6	26	41.9	31	52.5	42	51.9	17	56.7	16	29.6	19	63.3	15	50.0	7	63.6	21	42.9	59	50.0	30	32.3	2	28.6	246	47.3	67	40.6
İki günde bir	9	32.1	9	27.3	20	32.3	9	15.3	16	19.8	0	0.0	14	25.9	7	23.3	7	23.3	2	18.2	14	28.6	26	22.0	27	29.0	1	14.3	107	20.6	54	32.7
														χ²=80.429				p=0.007				χ²=11.682				p=0.02						

Tablo 2 (Devamı). Katılımcıların Hijyen Konusundaki Bilgi Seviyeleri

Anket Soruları	BÖLÜM														CİNSİYET																	
	AH	AN	DP	Dİ	EH	ER	FT	İA	OD	OO	TD	TG	TL	YB	KIZ	ERKEK																
	(n=28)	(n=33)	(n=62)	(n=59)	(n=81)	(n=30)	(n=54)	(n=30)	(n=30)	(n=11)	(n=49)	(n=118)	(n=93)	(n=7)	(n=520)	(n=165)																
Klozet tercih durumu																																
Evet	3	10.7	4	12.1	15	24.2	7	11.9	14	17.3	7	23.3	8	14.8	1	3.3	2	6.7	0	0.0	6	12.2	37	31.4	21	22.6	2	28.6	87	16.7	40	24.2
Hayır	25	89.3	29	87.9	47	75.8	52	88.1	67	82.7	23	76.7	46	85.2	29	96.7	28	93.3	11	100.0	43	87.8	81	68.6	72	77.4	5	71.4	433	83.3	125	75.8
	$\chi^2=31.614$														$p=0.003$				$\chi^2=4.680$				$p=0.031$									
İçme suyu kullanımı																																
Ambalajlanmış su	22	78.6	13	39.4	21	33.9	45	76.3	51	63.0	25	83.3	21	38.9	23	76.7	19	63.3	9	81.8	25	51.0	55	46.6	43	46.2	5	71.4	306	58.8	71	43.0
Aritma suyu	1	3.6	5	15.2	11	17.7	7	11.9	6	7.4	2	6.7	10	18.5	2	6.7	6	20.0	1	9.1	9	18.4	22	18.6	14	15.1	0	0.0	61	11.7	35	21.2
Musluk suyu	5	17.9	15	45.5	30	48.4	7	11.9	24	29.6	3	10.0	23	42.6	5	16.7	5	16.7	1	9.1	15	30.6	41	34.7	36	38.7	2	28.6	153	29.4	59	35.8
	$\chi^2=74.322$														$p<0.01$				$\chi^2=15.351$				$p<0.01$									
Bulaşıkları makine ile yıkama																																
Evet	9	32.1	26	78.8	43	69.4	20	33.9	39	48.1	16	53.3	45	83.3	9	30.0	14	46.7	1	9.1	36	73.5	66	55.9	56	60.2	0	0.0	267	51.3	113	68.5
Hayır	19	67.9	7	21.2	19	30.6	39	66.1	42	51.9	14	46.7	9	16.7	21	70.0	16	53.3	10	90.9	13	26.5	52	44.1	37	39.8	7	100.0	253	48.7	52	31.5
	$\chi^2=82.587$														$p<0.01$				$\chi^2=14.895$				$p<0.01$									
Periyodik muayenenin gerekliliği																																
Evet	28	100.0	33	100.0	62	100.0	58	98.3	80	98.8	30	100.0	54	100.0	30	100.0	26	86.7	11	100.0	47	95.9	115	97.5	92	98.9	7	100.0	515	99.0	158	95.8
Hayır	0	0.0	0	0.0	0	0.0	1	1.2	1	1.2	0	0.0	0	0.0	0	0.0	4	13.3	0	0.0	2	4.1	3	2.5	1	1.1	0	0.0	5	1.0	7	4.2
	$\chi^2=30.275$														$p=0.004$				$\chi^2=7.834$				$p=0.005$									

χ^2 :Kikare Testi, AH: Ameliyathane hizmetleri, AN: Anestezi, DP: Diş protez teknolojisi, Dİ: Diyaliz, EH: Eczane hizmetleri, ER: Engelli bakımı ve rehabilitasyon, Fİ: Fizyoterapi, İA: İlk ve acil yardım, OD: Odyometri, OR: Ortopedik ortez ve protez, TD: Tıbbi dokümantasyon ve sekreterlik, TG: Tıbbi görüntüleme teknikleri, TL: Tıbbi laboratuvar teknikleri, YB: Yaşlı bakımı

TARTIŞMA

Enfeksiyon etkenlerinin vücuda giriş yolları farklılık göstermektedir. Akciğer enfeksiyonuna neden olabilen Tüberküloz' un damlacık yolu ile bulaştığı tespit edilmiştir (Vaizoğlu ve ark. 1999; Jawetz et al. 1995; Crafton 1992; Fauci 1998). Aynı havayı soluyan kişi sayısının fazla olduğu kapalı alanlarda havalandırmada yetersiz ise damlacık yoluyla bulaşan hastalıklara maruziyet de katlanarak artmaktadır (Vaizoğlu ve ark. 1999). Bu yüzden çalışma alanlarından ve sosyal alanlardan kaynaklanabilecek enfeksiyonların önlenmesinde temas ile bulaş riskinin engellenmesi önem arz etmektedir. Bulaş riskinden uzak kalınabilmesi için birçok çalışma yapılabilmektedir. Bu durum; doğru hijyen uygulamaları ve bireylerin enfeksiyon etkenlerinden uzak tutulmaları ile mümkün olabilmektedir. İçtimai hayatta gerçekleştirilen farklı hijyen uygulamaları mevcuttur. Araştırmamızda da günlük hayatta insanların kişisel hijyenleri için uyguladıkları davranışları ve hijyen ile ilgili farkındalık seviyeleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmaya katılan ortopedik protez ve ortez öğrencilerinin %81.8'i, ilk ve acil yardım öğrencilerinin %50.0'si, eczane hizmetleri öğrencilerinin %42.0'si, yaşlı bakımı öğrencilerinin %57.1'i, ameliyathane hizmetleri öğrencilerinin %39.3'ü her gün banyo yaptığı diğer öğrencilere göre daha yüksek bir oranda tespit edilmiştir.

Güleç ve ark., (2001) ifade ettiği üzere, askeri bir birlikteki askerlerin kişisel hijyen tutumları ile ilgili araştırmada katılımcıların %84.5'inin ellerini su ve sabunla yıkadıklarını, %92.2'sinin haftada en az bir kez banyo yaptıklarını ifade etmişlerdir (Güleç ve ark. 2001). Araştırmamıza katılan öğrencilerin %97.4'ü haftada birden daha fazla banyo yaptığını, %96.5'inin ellerini su ve sabunla yıkadıklarını belirterek bulaşıcı hastalıklardan korunmak için kişisel hijyene dikkat edilmesinin gerekli olduğunu ifade etmiştir.

Taşkıran ve ark. (2019) Sağlık Yüksekokulu ile İşletme Fakültesi öğrencilerinin kişisel hijyen davranışları incelemişler ve Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin çok düşük oranlarda doğru kişisel hijyen davranışı ortaya koyduğunu tespit etmişlerdir. Bu durumda öğrencilerin yalnızca %19.7'sinin aynı tişört-gömlek-kazağı, %11.3'ünün aynı etek veya pantolonu, %38.7'sinin aynı iç çamaşırını üst üste 2 gün kesinlikle giymedikleri, %25.6'sının her gün duş-banyo yaptığı anlaşılmıştır (Taşkıran ve ark.

2019). Altun ve ark. (2013) mühendislik fakültesi öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışmada, öğrencilerin doğru kişisel hijyen davranışlarını düşük seviyede bulmuştur (Altun ve ark. 2013). Lise öğrencileriyle gerçekleştirilen bir çalışmada öğrencilerin yalnızca %7.5'inin her gün-günde 2 defa banyo yaptığı tespit edilirken aynı çalışmada öğrencilerin %39.5'inin her gün-günde 2 defa iç çamaşırını değiştirdiği saptanmıştır (Keten ve ark. 2015). Yetkin ve Yiğitbaş (2008) Sağlık Meslek Lisesindeki öğrencilerle gerçekleştirdiği çalışmada, sağlık memurluğu bölümü öğrencilerinin %61'inin yalnızca banyodan sonra, ebellek bölümü öğrencilerin %40'ının gün aşırı, hemşirelik bölümü öğrencilerin ise %28.6'sının her gün iç çamaşırını değiştirdiğini belirlemişlerdir (Yetkin ve Yiğitbaş 2008). Yiğit (2010) bir kurumdaki temizlik çalışanlarıyla gerçekleştirdiği çalışmada, katılımcıların %35.1'inin pantolonunu, %30.5'inin gömlek-tişörtünü 3 günde bir değiştirdiklerini belirtmiştir (Yiğit 2010). Çalışmamıza katılan kız öğrencilerin %47.3'ünün, erkek öğrencilerin %40.6'sının her gün üst kıyafetlerini değiştirdiği; kız öğrencilerin %33.5'inin, erkek öğrencilerin %20.6'sının her gün pantolonlarını değiştirdiği anlaşılmıştır. Çalışmamızdaki kızların %28.8'inin, erkeklerin %47.3.8'ünün her gün banyo yaptığı tespit edilmiştir. Çalışmamızda kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre bir miktar daha fazla doğru kişisel hijyen davranışı sergilediği fakat literatürdeki çalışmalara yakın oranda kişisel hijyen davranışları ortaya koydukları belirlenmiştir.

Damlacık ve temas yoluyla bulaşıcı hastalık etkenlerine maruza kalabilecek sağlık çalışanları gerçekleştireceği faaliyetlerini negatif basınçlı alanlarda yürütmelidirler. Enfekte kişilerle yakın temasta olabilecek çalışanlar tulum, maske, bone, gözlük, eldiven vb. kişisel koruyucu donanımları kullanmalıdır (Wang et al. 2020). Çalışmamıza katılan öğrencilerin %97.7'sinde çalışma ortamında bulaşıcı hastalıklardan korunmak için eldiven, önlük, maske, gözlük vb. kişisel koruyucu donanım kullanımının gerekliliği bilinci oluşmuştur. Benzer şekilde çalışma ortamında bulaşıcı hastalıklardan korunmak için periyodik muayenelerin gerekliliği bilgisi de katılımcılar tarafından özümsemiştir.

Dünya nüfusunun yaklaşık 2 milyarı HBV etkenine temas etmiş ve 400 milyonu da kronik olarak taşıyıcı konumundadır. Her sene

50 milyon hepatit olgusu yeni vaka olarak sayıya eklenmekte, yaklaşık iki milyon kişi ise HBV'nin akut ve kronik etkileri sonucu ölmektedir (Kaya ve ark. 2009). HBV, HCV, HIV vb. vücut sıvıları ile bulaş oranı yüksek hastalıklara maruz kalma sıklıkları fazla olan sağlık çalışanlarının bu hastalıklardan uzak kalabilmek için sık sık bu hastalıkla ilgili test yaptırılmaları gerekmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %78.4'ü HBV, HCV ve HIV için serolojik test yaptırmış ve %76.6'sı korunma amaçlı anti-HBs aşısı yaptırdığını ifade etmiştir. Bulaşıcı hastalıklardan korunmada aşı yaptırmanın gerekliliği katılımcılar tarafından yüksek bir farkındalık düzeyinde algılandığı anlaşılmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmaya katılan öğrenciler de; banyo yapma sıklığı, yüz yıkama sıklığı, baş yıkama sıklığı, vücudunu ne ile yıkadığı, bitlenme durumu, havlu kullanma durumu, tarak kullanma durumu, kulaklarını temizleme şekli, el yıkama sıklığı, diş fırçalama süresi, iç çamaşırını değişiminde önemseydiği hususlar, tuvalet temizliğini yapma şekli ve kullandığı materyal, giysi değiştirme sıklığı, içme suyu olarak tercih ne olduğu, bulaşıkların ve çamaşırların yıkanma şekli, bulaşıcı hastalıklar ile ilgili test ve aşı yaptırma durumu ile periyodik muayene gerekliliği bakımından aldıkları eğitimlerin etkili olduğu anlaşılmıştır. Banyo yapma sıklığının; ortopedik protez ve ortez, ilk ve acil yardım, eczane hizmetleri, yaşlı bakımı ve ameliyathane hizmetleri öğrencilerin de diğer öğrencilere göre daha fazla olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde ortopedik protez ve ortez, ilk ve acil yardım, eczane hizmetleri, yaşlı bakımı ve ameliyathane hizmetleri öğrencileri; ayaklarını kendi ayak havlusu ile kuruladığı, tuvalette temizlik yaparken önce ön sonra arka temizliği yaptığı, her gün giysi değiştirdiği, klozet tercih etmediği, çalışma ortamında bulaşıcı hastalıklardan

KAYNAKLAR

Akşit BT. Toplum, Kültür ve Sağlık (Editörler: Bertan M., Güler Ç.) Halk Sağlığı. Güneş Kitabevi Ltd. Şti., II. Baskı, Ankara, 1997;15-25.
Altun, I., Cinar, N. D., & Dede, C. (2013). Hygiene behaviour in university students in Turkey. J Pak Med Assoc, 63(5):585-589.
Altun İ, Özdemir S, Ersoy N. Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Kişisel Değerlerinin Öz-Bakım Güçlerine Etkisi. VII. Ulusal Hemşirelik Kongresi Bildirileri Kitabı, Erzurum, 1999; 7(1): 366-371.

korunmak için periyodik muayene yaptırmanın gerekliliği yüksek oranda algılandığı belirlenmiştir.

Elde edilen veriler ışığında; sağlık hizmetleri meslek yüksekokulundaki öğrencilerin, eğitim öğretim sırasında aldıkları derslerde kişisel hijyen konularına daha fazla değinildiği görülmektedir. Kişisel hijyene çok önem verilmesine rağmen araştırmaya katılan öğrencilerin bir bölümünde yanlış algılama ve eksik bilgi düzeyi sebebiyle hijyen farkındalığında düşük bir seviye mevcuttur. Bu durumun değiştirilip geliştirilebilmesi için öğrencilerin bilinç düzeylerinin ileri seviyelere taşınması gerekmektedir. Öncelikle kişilerin aile içerisinde hijyen eğitimine önem verilmesi sağlanmalıdır. Küçük yaşlardan itibaren başlanarak öğrencilerin bilinçaltına kişisel hijyene yönelik bilgilerin atılması sağlanmalıdır. Aynı şekilde öğrencinin tüm eğitim öğretim aşamalarında kişisel hijyenin önemine değinilmelidir. Yazılı ve görsel basın organlarında konunun; kamu spotları, belgeseller ve programlar vasıtasıyla gündemde tutularak kişisel hijyen farkındalığı ileri seviyelere çıkarılabilecektir.

ÇIKAR ÇATIŞMASI

Yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

YAZAR KATKILARI

FMA, MA: Çalışma Fikri, Anket tasarımı, Veri toplama, Literatür tarama, Analiz, Kritik okuma.

ETİK KURUL

Araştırmanın yapılabilmesi için Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 27.05.2021 tarihinde yazılı izin alınmıştır (B.30.2.ATA.0.01.00/214).

Babadağ K. Hemşirelik Yüksekokulu Lisans Programı Birinci ve Son Sınıf Öğrencilerinin Kişisel Sağlıkları İle İlgili Uygulamalarının Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniv. Sağlık Bil. Ens., İstanbul, 1984.

Bulaşıcı Hastalıklar Sürveyans ve Kontrol Esasları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. Yönetmelik, Sayı: 30764, 4 Mayıs 2019.
Can ve ark. Trabzon'da İki Farklı Yerleşim Yerindeki İlköğretim Öğrencilerinin Kişisel Hijyen

Alışkanlıkları. 8. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi Kitabı. Cilt 1, Diyarbakır, 2002;157-162.

Crafton J et al. Clinical Tuberculosis Macmillan Education, London 1992. p.446.

Fauci AS et al. Harrison's Principles of Internal Medicine 14th Edition, Mc Graw Hill . Volume I; Tuberculosis: 1004-1014, 1998.

Görgülü RS. Hijyen ve Sağlığımız. Actual Medicine 2000;8 (11): 36-43.

Güleç ve ark. Bir Askeri Birlikteki Erbaş ve Erlerin Kişisel Hijyen Tutumları Üzerine Bir Araştırma. Journal of Experimental and Clinical Medicine, 2009;18(1):12-18.

Jawetz et al. Medical Microbiology 20th Edition Lange, Mycobacterium tuberculosis: 1995, s.263-270.

Kaya S ve ark. Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Kan Merkezi'nin 2000-2007 Yılları Tarama Test Sonuçları. SDÜ Tıp Fakültesi Dergisi, 2009;16(2):13-5.

Keten, H.S., Ölmez, S., Keten, D., Cerit, M., & Kardaş, F. Kahramanmaraş'ta Bir Yurtta Kalan Erkek Lise Öğrencilerinin Kişisel Hijyen Uygulamaları. Turkish Family Physician, 2015;6(1):11-7.

Oğan H. Sağlık Çalışanı. Sağlık Çalışanlarının Sağlığı Çalışma Grubu, Sağlık Çalışanları için işçi Sağlığı ve Güvenliği. 1. Baskı. Ankara: TTB Yayınları. 2014.s:10-14.

Taşkıran, N., Khorshid, L., & Sarı, D. (2019). Üniversite öğrencilerinin hijyen davranışlarının karşılaştırılması. Sağlık ve Toplum, 29(2): 65-78.

Tuzcu A ve ark. Öğrencilerin Kişisel Hijyen Uygulama ve Durumlarının Değerlendirilmesi. 2. Uluslararası 9. Ulusal Hemşirelik Kongresi Bildiri Özet Kitabı. 2003;ss. 57, Antalya.

Ulusoy MF ve Görgülü RS. Hemşirelik Esasları; Temel Kuram, Kavram, İlke ve Yöntemler. 3. Baskı. Ankara: TDFO Ltd. Şti.;1997. p.72.

Vaizoglu SA ve ark. Ankara'da Bir Turizm Şirketinde Çalışan Şoförlerin Tüberküloz Enfeksiyonu Açısından Değerlendirilmesi, 1999.cilt,1-6.

Wang L et al. Chinese expert consensus on the Perinatal and neonatal management for the prevention and control of the 2019 novel coronavirus infection (first edition). Ann Transl Med 2020; 8(3): 47.

Yetkin, A., & Yiğitbaş, Ç. Sağlık Yüksekokulu Birinci ve Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Bireysel Hijyen İle İlgili Alışkanlıklarının Karşılaştırılması. Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences, 2008;11(2):72-84.

Yiğit, Y. (2010). Kırşehir İlindeki İlköğretim Okullarında Çalışan Temizlik Personelinin Kişisel Hijyen Bilgileri ve Uygulamaları. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Ekonomisi ve Beslenme Eğitimi ABD Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

EXTENDED ABSTRACT

Infections due to a microorganism or its poisonous products that transmit material infected with infectious material from person to person through direct contact with the sick individual or indirectly, constitute a contagious disease. When infectious diseases can cause pandemics; Healthcare workers face more risks than other people. hygiene; is a health science whose general field of study is the protection and sustainability of health. Personal hygiene includes personal care activities carried out to maintain a healthy condition. personal hygiene; In addition to activities related to one's own body such as hand, mouth, foot care, mental, sexual, social hygiene, etc. It covers different fields of activity. Many factors such as people's beliefs, value judgments, habits, socio-economic and cultural characteristics, level of knowledge, personal preferences, hereditary characteristics, and the characteristics of the environment in which they live affect the concept of personal hygiene. Ensuring and maintaining personal hygiene is one of the factors that make students feel healthy.

In this study a total of 685 students participated. The online questionnaire forms used in the research; Students studying at Vocational School of Health Services between 05.10.2020-19.10.2020 were given the opportunity to fill out the forms online without time limit. The data obtained from the research were analyzed using the SPSS for Windows 25.0 program. In the statistical analysis phase; number, percentile, mean and standard deviation and chi-square test were used. In this study, $p < 0.05$ values were considered statistically significant. Permission required for the implementation of the study was obtained from the ethics committee of Ataturk University Faculty of Medicine (Written permission was obtained from Atatürk University Faculty of Medicine Clinical Research Ethics Committee on 27.05.2021 to conduct the study B.30.2.ATA.0.01.00/214). Written consent was obtained from the students who participated in the study.

The mean age of the students participating in the research is 19.97 ± 1.49 , 75.90% of them are girls. 4.08% (n=28) of the students were operating room services, 4.81% (n=33) anesthesia, 9.05% (n=62) dental prosthesis technology, 8.61% (n=59) dialysis, 11% .82 (n=81) pharmacy services, 4.37% (n=30) disability care and rehabilitation, 7.88% (n=54) physiotherapy, 4.37% (n=30) primary and emergency assistance, 4.37% (n=30) audiometry, 1.60% (n=11) orthopedic prosthesis and orthotics, 7.15% (n=49) medical documentation and secretarial (TDS), 17.22% (n) =118) medical imaging techniques, 13.57% (n=93) medical laboratory techniques, 1.02% (n=7) were studying in the department of elderly care, and 61.02% (n=419) were first year students. When the students participating in the research are examined in terms of meeting the need for accommodation during education; It was determined that 45.25% (n=310) lived in the dormitory and 49.34% (n=338) lived with their families.

It has been tried to determine the behaviors of people in daily life for their personal hygiene and their awareness levels about hygiene. 81.8% of orthopedic prosthesis and orthotics students, 50.0% of first and emergency students, 42.0% of pharmacy services students, 57.1% of elderly care students, 39.3% of operating room services students participated in the research. higher rate than students. 97.4% of the participants stated that they take a bath more than once a week, 96.5% of them wash their hands with soap and water, and stated that it is necessary to pay attention to personal hygiene in order to be protected from infectious diseases. In 97.7% of the students participating in our study, gloves, aprons, masks, glasses, etc. awareness of the necessity of using personal protective equipment has been formed. Similarly, the knowledge of the necessity of periodic examinations in order to be protected from infectious diseases in the working environment was also internalized by the participants. 78.4% of the students participating in the study had serological tests for HBV, HCV and HIV, and 76.6% stated that they had anti-HBs vaccine for protection. It is seen that the necessity of getting vaccinated in the prevention of communicable diseases is perceived at a high level of awareness in the participants.

Participants; bathing frequency, face washing frequency, head washing frequency, what he/she washes his/her body with, lice status, towel usage status, comb use status, ear cleaning method, hand washing frequency, tooth brushing time, the issues that he cares about changing underwear, the way he/she cleans the toilet. It has been seen that the education of the students is effective in terms of the material and the material used, the frequency of changing clothes, the choice of drinking water, the way the dishes and laundry are washed, the test and vaccination status for infectious diseases, and the necessity of periodic examination.

In the light of the collected data; It can be deduced that the students in the vocational school of health services are more concerned with personal hygiene issues in the courses they take during their education. Although much importance is given to personal hygiene, some of the students participating in the research have a low level of hygiene awareness due to misconceptions and incomplete knowledge. In order to improve this situation, students' awareness levels should be improved. First of all, it should be ensured that people give importance to hygiene education in the family. Studies should be increased to put this into the subconscious of students, starting from a younger age. Ultimately, the importance of personal hygiene should be mentioned at all educational stages of the student.